

Helsińska Fundacja Praw
Człowieka

Polska Sekcja Międzynarodowej
Komisji Prawników

Instytut
Prawa i Społeczeństwa

Warszawa, 13 listopada 2015 r.

Oświadczenie koalicji organizacji obywatelskich monitorujących wybory sędziów do Trybunału Konstytucyjnego

6 listopada 2015 r. dobiegła końca kadencja trzech sędziów Trybunału Konstytucyjnego (TK): Wojciecha Hermelińskiego, Marii Gintowt-Jankowicz oraz Marka Kotlinowskiego. Na ich miejsce wybrani zostali przez Sejm: Roman Hauser, Andrzej Jakubecki oraz Krzysztof Ślęzak.

Pomimo zakończenia kadencji przez trzech sędziów, i wyboru ich następców, Prezydent nie odebrał od nowo powołanych sędziów ślubowania. Podkreślenia wymaga, że Prezydent nie powołuje sędziów TK (tak jest w przypadku powołania sędziów innych sądów, czy prezesa i wiceprezesa TK, o czym Konstytucja mówi wprost). Sędziów TK na podstawie Konstytucji wybiera Sejm (Art. 194). Natomiast na podstawie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym osoby wybrane na stanowisko sędziego TK składają wobec Prezydenta ślubowanie.

Prezydent nie zajął w tej sprawie żadnego oficjalnego stanowiska, wypowiedział się jedynie w mediach, stwierdzając, że sędziów TK mógł wybrać nowy Sejm, i że wybór przez Sejm poprzedniej kadencji nastąpił z naruszeniem standardów demokratycznych.

Koalicja monitoruje wybory sędziów do TK od 2006 roku. Wszyscy obecni sędziowie TK zostali wybrani w wyborach przez nas monitorowanych. Od początku prowadzenia monitoringu podkreślaliśmy, że procedury parlamentarne bardzo ograniczają możliwość debaty nad zaproponowanymi kandydaturami. Problemy związane ze zbyt krótkim czasem na przeprowadzenie wyborów sędziów TK podnoszone były przez nas wielokrotnie, zarówno w wydawanych oświadczeniach, jak również w publikacjach. Tak samo było w przypadku ostatnich wyborów, w październiku 2015 r.

Na podstawie prowadzonego przez nas monitoringu stwierdzamy, że wybory w takim krótkim czasie sędziów TK nie są niestety niczym nowym. W latach 2006 - 2007 koalicja którą współtworzyła partia Prawo i Sprawiedliwość dokonała czterokrotnie wyboru sędziów w procedurach, które zajęły – licząc dni pomiędzy ogłoszeniem kandydata, a

jego wyborem przez Sejm – odpowiednio 16, 7 a nawet 6 dni w 2006 roku oraz 8 dni w 2007 roku (także 8 dni upłynęło podczas ostatnich wyborów, kandydaci zostali ogłoszeni 29 września 2015 r. a wybrani 8 października 2015 r.). Normą było także przez wszystkie te lata, od 2006 roku (z wyjątkiem sytuacji szczególnych, jak wycofanie kandydata, czy niewybranie zgłoszonych kandydatów w pierwszym terminie), że wyboru Sejm dokonywał przed zakończeniem kadencji poprzednika, aby nie było przerwy w kadencji.

Kadencja trzech sędziów TK upłynęła 6 listopada 2015 r., a zatem przed ukonstytuowaniem się nowego parlamentu (12 listopada 2015 r.). Wybór ich następców (R. Hauser, A. Jakubecki, K. Ślęzak) został dokonany, mimo zmiany prawa, tak jak w poprzednich latach.

Pragniemy wyrazić głębokie zaniepokojenie faktem wstrzymywania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zakończenia procedury objęcia stanowisk przez nowo wybranych sędziów Trybunału Konstytucyjnego. Prezydent jest strażnikiem Konstytucji i od jego postawy zależy kształtowanie kultury prawnej w społeczeństwie.

W związku z aktualnymi wyborami sędziów jesteśmy świadkami działań politycznych, które budzą nasz niepokój. W szczególności dotyczy to złożonego 12 listopada 2015 r. do łaski marszałkowskiej projektu zmiany ustawy o TK (projekt został wycofany, lecz autorzy zapowiadają dalsze procedowanie po korektach technicznych). Wstępna ocena projektu wskazuje, że może zagrażać niezależności Trybunału wobec innych gałęzi władzy, co byłoby w najwyższym stopniu naganne.

W imieniu Koalicji

Łukasz Bojarski, INPRIS

Zbigniew Lasocik, Sekcja Polska Międzynarodowej Komisji
Prawników

Danuta Przywara, Helsińska Fundacja Praw Człowieka